

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Тетяна Мельникова,

*викладач Вищого професійного училища №25 м. Хмельницького,
Хмельницький, Україна*

Лілія Гаврішко,

*методист Вищого професійного училища №25 м. Хмельницького,
Хмельницький, Україна*

Анотація. Розвиток сучасного суспільства відбувається швидкими темпами - зростання інформаційного поля, розширення інфраструктури, глобалізаційні процеси, «стирання кордонів» - усі ці передумови потребують якісно підготовлених спеціалістів високого рівня, з високорозвиненими професійними вміннями та знаннями.

Входження України до європейського простору вимагає ґрунтовних політичних, економічних та, насамперед, соціальних змін. Оскільки у формуванні соціально-свідомої особистості чи не найважливішу роль відіграє освітня сфера, суспільно вагомі зміни мають стати поштовхом для розвитку нових тенденцій навчання у системі освіти. Це передбачає не лише підготовку спеціалістів та працівників, які здатні конкурувати на державному та міжнародному ринку праці, а й створення умов для саморозвитку та вдосконалення методів навчання та виховання, які стануть основою для формування нового інтелектуального потенціалу нації.

Ключові слова: освітній процес, цифрові технології, інформаційно-комунікаційні технології, дистанційна форма навчання, змішана форма навчання.

FEATURES OF THE USE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN PROFESSIONAL (VOCATION-TECHNICAL) EDUCATION INSTITUTIONS IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW

Tetiana Melnykova,

*teacher of the Higher Vocational School №25 of Khmelnytskyi,
Khmelnytskyi, Ukraine*

Lilia Havrishko,

*methodist of the Higher Vocational School №25 of Khmelnytskyi,
Khmelnytskyi, Ukraine*

Abstract. The development of modern society is taking place at a fast pace - the growth of the information field, expansion of infrastructure, globalization processes, "blurring of borders" - all these prerequisites require qualitatively trained high-level specialists with highly developed professional skills and knowledge.

Ukraine's entry into the European space requires justified political, economic and, above all, social changes. Since the role of the professional educational sphere in the formation of a socially conscious personality is not accepted, socially important changes should become a post office for the development of new trends of learning in the education system. This involves not only the training of specialists and workers who are able to compete at the state and international level, but also the creation of conditions for self-development and improvement of teaching and upbringing methods, which will become the basis for the formation of a new intellectual potential of the nation.

Keywords: educational process, digital technologies, information and communication technologies,

distance form of education, mixed form of education.

Починаючи з 2020 року, українська освіта функціонувала в умовах пандемії. У цей час, на перший план постало питання створення безпечного середовища і запровадження дистанційного навчання. Надалі ситуація значно ускладнилася. У перші дні повномасштабної війни освітній процес в закладах професійної (професійно-технічної) освіти було призупинено. Багато педагогів та здобувачів освіти були змушені виїжджати як до більш безпечних регіонів України, так і за її межі, а дехто продовжує перебувати на тимчасово окупованих територіях. Через обстріли зазнали руйнувань будівлі багатьох закладів освіти. Україна знову, як і у 2014 році, стикнулася з питанням переміщення закладів освіти на підконтрольну територію. Усе це змусило адаптувати освітній процес до нових умов.

Адміністрація та педагоги освітніх закладів приклали немало зусиль, щоб організувати якісне навчання з використанням цифрових технологій, мотивувати учнів, давати раду технічним проблемам.

Використання сучасних технологій в освітньому процесі сприяє не лише вдосконаленню процесу професійної освіти майбутніх фахівців, але й кращому засвоєнню теоретичного програмового матеріалу. Інформаційна діяльність повинна мати не лише прикладний характер (бути умовою успішної навчальної та наукової роботи), а й мати дидактичне значення – розвивати певні особистісні якості, вимагати специфічних знань, умінь, навичок і компетентностей.

XXI століття – час прискореного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Сучасний педагог має вільно володіти ІКТ, щоб не просто передавати знання наступним поколінням, а й навчити якісно користуватися новітніми технологіями. Наскрізне застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі та управлінні закладами освіти і системою освіти стає інструментом забезпечення успіху сучасного закладу професійної освіти. Запровадження ІКТ в освітній галузі перейшло від одноразових проєктів у системний процес, який охоплює всі види діяльності. ІКТ суттєво розширило можливості педагога, оптимізувало управлінські процеси, формуючи в учнів важливі для нашого століття технологічні компетентності (Карташова, 2009).

Сучасні завдання закладу освіти суттєво ускладнюються. Випускник повинен мати високий рівень компетенцій, вміти самостійно вчитися все життя, працювати з інформацією, бути підготовленим до творчої, інноваційної діяльності.

Розв'язати ці питання можливо лише шляхом якісного управління процесами, які реалізуються в закладі освіти, створенням інноваційного середовища в освітньому закладі – системи стосунків, підкріплених комплексом заходів організаційного, методичного, психологічного характеру, які забезпечують активне введення інновацій в освітній процес.

Використання комп'ютерних технологій сприяє удосконаленню системи освіти та забезпеченню якісно нового її рівня.

Реалії сьогодення зумовили застосування в освітньому процесі змішаної форми навчання, яка передбачає використання дистанційного та очного навчання.

Метою використання змішаної форми навчання є надання освітніх послуг шляхом застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти. Завданням такого навчання є забезпечення здобувачам освіти та педагогам реалізувати конституційні

права на здобуття освіти та професійної кваліфікації, підвищення її незалежно від будь яких ознак.

Виникає потреба створення умов рівного доступу до кращих зразків електронних ресурсів і засобів навчального призначення, безпеки і комфорту учнів під час роботи із такими засобами.

З розвитком таких засобів на перший план висуваються проблеми забезпечення змістово-інформаційного наповнення освітнього простору необхідними електронними ресурсами, такими як електронні книги, бібліотеки, освітні портали, дистанційні освітні сервіси (Биков & Лапінський, 2012). Нині існує значний спектр електронних освітніх ресурсів, призначених для інформаційного забезпечення, функціонування і розвитку системи освіти. Серед них: локальні і мережні електронні засоби навчального призначення, зокрема на оптичних цифрових носіях; навчальні Web-ресурси: спеціалізовані сайти, електронні колекції, бібліотеки, збірки навчальних матеріалів; електронні бази даних і знань навчального призначення; системи і платформи електронного навчання, у т. ч. дистанційного і віртуального. Використання електронних освітніх ресурсів у процесі навчання повинно відбуватися виважено і доцільно. Засоби ІКТ можна добирати залежно від видів та форм організації освітнього процесу, зокрема, основних форм організації заняття. Для кожної форми можна використовувати певні інформаційні технології і ресурси. Існують засоби, які призначені для підтримання проведення уроків лекцій, практичних та лабораторних робіт, самостійної роботи, навчально-дослідницької діяльності учнів, оцінювання знань. ІКТ можна успішно використовувати на всіх етапах уроку як теоретичної так професійно-практичної підготовки під час очного або дистанційного навчання (Лаврентьева, 2011).

Під час дистанційного навчання адміністрація закладу має враховувати наявність техніки і доступу до інтернету у педагогів та здобувачів освіти, специфіку навчання.

Варто пам'ятати, що така форма навчання дасть результати, лише якщо буде посиленням для всіх учасників освітнього процесу. Отже, необхідним є вибір та впровадження адекватних комунікаційних форм онлайн-спілкування.

Основні форми онлайн-комунікації: відеоконференція, форум, чат, блог, електронна пошта, анкетування.

Соціальні мережі, служби обміну миттєвими повідомленнями та мобільні застосунки на кшталт Viber дозволяють створювати закриті групи, спільноти, чати, вести обговорення тем, завдань, проблем, інформації.

Простір для організації навчання за змішаною формою має забезпечувати такі функції: проведення онлайн- та офлайн-уроків; доступ до різноманітних електронних навчальних матеріалів; оцінювання та зворотний зв'язок щодо виконаних робіт; можливість поставити питання та отримати відповідь під час офлайн-уроку та в межах онлайн-уроку. Оптимальною видається організація віртуальних просторів як своєрідних точок входу для учнів певної групи («класних кімнат»), звідки посилення ведуть до індивідуального кабінету педагога, де відбувається безпосередня навчальна взаємодія. Залежно від розміру групи, кількості груп, інших особливостей організації освітнього процесу в закладі, можна обмежитись цими «класними кімнатами», не виокремлюючи окремих ресурсів за предметами навчання. Таку структуру можна реалізовувати різними технічними інструментами, наприклад Padlet, Google Classroom, Moodle тощо.

Таким чином, можемо зробити висновок, що електронні освітні ресурси – це

цілеспрямоване системне створення засобів організації навчальної діяльності, що охоплює весь процес навчання від визначення мети до одержання результатів. Використання цих ресурсів вносить істотні зміни у діяльність педагога та розвиток учня як особистості, ставить нові вимоги до професійної майстерності викладання предмета в умовах сьогодення.

Список посилань

Алексеева, С. В., Гириловська, І. В., Гуменний, О. Д., Карташова, Л. А., Майборода, Л. А. & Савченко, І. М. (2015) *Інформаційні технології в навчально-виховному процесі ПТНЗ*. ІПТО НАПН України.

Биков, В. Ю., & Лапінський, В. В. (2012). Методологічні та методичні основи створення і використання електронних засобів навчального призначення. *Комп'ютер у школі та сім'ї*, 2(98), 3-6.

Карташова, Л. А. (2009). Сучасні віртуально-тренінгові технології навчання в професійній діяльності вчителя. *Молодь і ринок*, 53, 51-56.

Лаврентьева, Г.П. (2011). Методичні рекомендації щодо добору і використання електронних засобів навчального призначення в загальноосвітніх навчальних закладах. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 24. <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/issue/view/547/438>.

Майборода, Л. А. (2015). Методичні підходи до розроблення електронних освітніх ресурсів педагогами професійного навчання. *Модернізація професійної освіти і навчання: проблеми, пошуки і перспективи*, 6, 155-165.